

Ceramische Kunst in den Indischen Archipel.

van Batoebara de juiste vindplaatsen van goede kleisoorten heeft aangewezen.

Volgens de opvatting van die bevolking zijn van het Batoebarasche, aarden huisraad de goboek, de laboe en de perbaroan de meest belangrijke voorwerpen.

De goboek is voor den Sumatraan, wat de kendi is voor den Javaan. Een breed-buikige waterkaraf, met haar vrij breeden, platten bodem stevig staand op de bokor of aarden schaal. Een wijd reservoir, waarvan de omvang aan het benedendeel zich als door de middelpuntvliedende kracht van snelle draaiing uitgedijd heeft, en met een breeden hals, waardoor men het napje, de klapperdopjes-ronde batil (welke weer op een schotel of tjèpèr rust), steken kan, om er het drinkwater mee op te scheppen. Want de goboek met haar bokor of schaal, haar batil of napje en haar tjèpèr of schotel behooren bij elkaar, en zullen in geen Sumatraansch slaapvertrek ontbreken.

De laboe, eveneens voor drinkwater, maar meer schenkan, die rondgebracht wordt bij feestmaaltijden, imiteert de kalebas met haar slanke, soms nog niet tot volle ontwikkeling gekomen vormen, en met haar nauwen, langen hals, waarin vaak een evene verwijding de lijn van het voorwerp op eenvoudige wijze afwisselt.

De perbaroan is een wierookbrander, die in Batoebara nu nog even groote waarde heeft, als de aarden pedoepan vroeger op Java had. De à-jour-siermethode wordt er in haar volle fleur op toegepast. Het voorwerp wordt voorzichtig verzorgd. Men steekt de open motieven nauwkeurig uit, geeft aan den wierookbrander den vorm van een merak of pauw, met wijdgespreide staart en vleugels, om een drukke beschildering met roode aarde (tanah kiwi) en kalk te kunnen aanbrengen.

De boetseerkunst, toegepast op aardewerk, bereikt zekere hoogte in de Maleische vorstenaaltes van Sumatra's Oostkust. Daar bevat het aardewerk bovendien ingegrifte en uitgestoken motieven, daar ook is de bokor-goboek-tjèpèr-batil (aldus genoemd naar de vier deelen van het geheel), in gebruik. Er wordt een luxe aan besteed, opdat het voorwerp, ofschoon 't van goedkoop materiaal vervaardigd is, een waardige plaats kan krijgen in een vorstenverblijf.

De laboe is ook in de Gajolanden bekend.

„In de buiken der kruiken,” schrijft Dr. C. Snouck Hurgronje, „doet men vaak 1 tot 3 aarden knickers (kekerlèng of kekersèng), zoolwel, omdat men in het hierdoor gemaakte geluid genoeg scheidt, als om de aanzetting van vuil (daki) aan de wanden te voorkomen.”

Meer naar 't Noorden van Sumatra, in Atjeh en Onderhoorigheden, worden de waterkruiken vermoed door de knoppen en tuiten ervan met gedreven goud of zilver te beleggen.

Ook in Zuid-Celebes en vooral in Boelengkomba hebben sommige producten van aardewerk bijzondere beteekenis. Ook hier is voor slechts enkele voorwerpen zekere luxe-noodzaak uitgevonden. De kalebasvorm is regelmatig, vaasachtig vastgelegd in de tjiko, die daardoor de lijnenslankheid niet heeft verloren. Aan de adoepang of wierookbrander merkt men, hoe de techniek van het à-jour-uitsteken in Zuid-Celebes nog in hooge eere is gebleven. Heel kunstig zijn de ademèng aselie, de vazen, waarin de weefster haar spoelen bewaart, en de wangiengs, de waterkaraffen, die met reliefmotieven getooid zijn.

Aan het verzorgde werk in den Indischen Archipel kan om zijn rationeele vormen, zijn eenvoudige, Indonesische ornamenten een bijzondere waarde gehecht worden.

Met het artistieke gevoel, dat den weinigen overgeblevenen Inlandschen beoefenaars van ceramische kunst als aangeboren schijnt te zijn, en onbewust geuit wordt bij het langzaam opbouwen van den vorm en het geduldig versieren van het verkregen vaatwerk, met de vaardigheid zelfs van degenen, die arbeiden voor de wekelijksche markten, weten de nijveren iets opvallends-karakteristieks te scheppen.

Die uit oude tijden nog overgebleven kunst is gebaseerd op de oorspronkelijke, onaangestaste idee van de merkwaardige sierkracht van het Indonesische ornament. Van het typisch-Oostersche cachet, dat deze nijverheid blijft kenmerken, gaat zekere bekoring uit.

Er is daarom in het belang van de Inlandsche ceramiek een aanmoedigende verbetering te brengen in bewerkingswijzen en uitvoering. Door toegepaste verfijningen zal het aardewerk van den Indischen Archipel een nog hoogere plaats innemen in de kunstnijverheid, dan het volgens veler meening nu heeft.